

UN SUBGEN DISCURSIV ÎN COMUNICAREA MEDIATĂ DE CALCULATOR: *Ask Me Anything (AMA)*

BIANCA ALECU

Universitatea din București
bianca-maria.alecu@litere.unibuc.ro

Cuvinte-cheie: *comunicarea mediată de calculator, genuri discursive, analiza discursului, limba română, interacțiunea în forum.*

Keywords: *computer-mediated communication, discursive genres, discourse analysis, Romanian language, forum interaction.*

1. INTRODUCERE

Discursul mediat de calculator¹ (Herring și Androutsopoulos 2013) este subsumat comunicării mediate de calculator² (Herring 1996) și presupune constituirea unor tipare interacționale particulare. Majoritatea cercetărilor din sfera analizei discursului sau a analizei conversației au aplicat comunicării mediate de calculator instrumente teoretice dezvoltate pentru explicarea interacțiunii verbale nemediate, în forma tipică a conversației orale, față în față. Deși unele rezultate sunt similare, comunicarea mediată tehnologic are anumite particularități care prezintă probleme teoretice dificil de conceptualizat prin prisma unor instrumente clasice: anonimitatea și virtualitatea identităților comunicante și comunicate,

¹ Discursul mediat de calculator constituie obiectul analizei discursului și cuprinde, printre altele, specii monologate (bloguri), multimedia (vloguri, rețele sociale) sau dialogate (chat, forum), v. Herring și Androutsopoulos (2013: 127). Distincția între CMD și CMC nu este una de natură teoretică, ci de natură metodologică (deși diferența conceptuală dintre *discurs* și *comunicare* constituie, prin tradiție, o preocupare a științelor limbajului).

² Comunicarea mediată de calculator include comunicarea realizată prin intermediul noilor dispozitive (*smartphone*). Termenii sugerați în bibliografia de specialitate variază, însă CMC este cel mai des utilizat. Optăm pentru acest termen datorită puterii sale de cuprindere și istoricului său teoretic. Menționăm termeni alternativi: *discurs digital*, *comunicare electronică*, *comunicare de la tastatură la ecran* (engl. *keyboard-to-screen communication*). Termenul *social media* descrie un tip de comunicare multimedia, ce are în vedere constituirea unei *identități* online prin intermediul platformelor de profil (Facebook, de exemplu). Forumul, în formula sa clasică, nu este inclus în conceptul de rețele sociale (engl. *social media*), neavând apanajul tehnic al acestora (listă de prieteni, profil de utilizator apropiat de identitatea reală etc.). Forumul Reddit prezintă câteva elemente ale rețelelor sociale, însă dezvoltarea identității reale este încă descurajată de regulamentele oficiale. Diferența esențială dintre forumuri și rețele sociale poate fi rezumată, astfel, la încurajarea sau descurajarea sistematică a utilizatorului cu privire la corelarea identității virtuale cu cea reală.

dilatarea și distorsionarea cadrului deictic spațiu-timp, numărul mare de participanți la comunicare, multimodalitatea interacțiunii. Aplicarea modelelor conversaționale în comunicarea mediată de calculator (CMC) necesită o perspectivă interdisciplinară și dezvoltarea unor considerații teoretice, chiar inovarea unor cadre de analiză dedicate comunicării online.

Ne propunem să investigăm particularitățile pragmatico-discursive ale unui subgen al discursului mediat de calculator (CMD), urmărind elementele structurale și de conținut ale acestuia. Ne referim la interacțiunea de tip forum, un subtip al CMC, analizând comunitatea Reddit, în speță, forumul comunității românești, identificat prin eticheta *r/România*. Pe acest *subreddit* (termenul emic al comunității de practică), ca și pe altele, circulă un tipar interacțional distinct, abreviat *AMA: Ask Me Anything*. Acest tipar interacțional, structurat asemenea unei conversații între utilizatori produce, în opinia noastră, un tipar discursiv particular, având în vedere modalitatea textuală prin care este constituit. Ne propunem să cercetăm strategiile discursive angajate în construcția acestui tipar, oprindu-ne la două elemente paratextuale: titlul, respectiv, eticheta digitală (engl. *flair*).

2. REPERE TEORETICE

Discursul mediat de calculator este, în general, descris ca un hibrid între oralitate și scripturalitate (Crystal 2006, 2011). Printre criteriile taxonomice propuse în literatura de specialitate, unul dintre cele mai influente este reprezentat de criteriul simultaneității conversației. Astfel, o comunicare de tip chat este considerată o comunicare sincronă, deoarece, pentru a comunica, participanții trebuie să fie simultan în platforma utilizată. La capătul opus al spectrului simultaneității se află forumul sau e-mailul, tipuri de comunicare ce nu presupun existența simultană a utilizatorilor, ce permit înregistrarea și publicarea mesajului într-o arhivă la care se poate răspunde ulterior. Desigur, acest criteriu presupune premisa definirii simultaneității ca „interacțiune aproape imediată”, deoarece, în mod obiectiv, nu se pot elabora, trimite și publica două mesaje în sens simultan strict. Totodată, noile posibilități ale tehnologiei tind să invalideze aplicarea acestui criteriu, deoarece, spre exemplu, cu ajutorul unei aplicații mobile de e-mail, se poate răspunde „simultan”, asemenea unui chat (v. Herring 2018; Jones 2013). În cazul de față, forumul Reddit dispune de o aplicație mobilă ce oferă posibilitatea unei interacțiuni imediate cu postările sau comentariile urmărite. Din acest motiv, nu considerăm forumul a fi un tip de comunicare asincronă.

Discursul mediat de calculator și, implicit, forumul pot ridica probleme cu privire la aplicarea unor cadre teoretice dezvoltate pentru comunicarea nemediată. Astfel, temele de cercetare vizează, spre exemplu, natura și funcționarea contextului comunicării în spațiul virtual, precum și definirea identității participanților (Page 2015). Pentru participanți, forumul Reddit, comunitatea *r/România*, constituie un reper contextual; spre exemplu, într-o întrebare de tipul

„Ce se mai discută pe-aici?”, deicticul spațial *aici* se referă la spațiul virtual al platformei de comunicare. De altfel, o altă problemă teoretică în definirea CMC este reprezentată de multimodalitate, ce presupune constituirea unei metode de analiză interdisciplinare (Herring 2018). Astfel, alături de elementele verbale și de strategiile orale descrise textual, utilizatorii pot accesa mesaje vocale, imagini, filme de scurtă durată. Ei pot produce, reproduce și distribui forme distincte de umor precum meme-urile sau GIF-urile. Se observă, astfel, diversitatea manifestărilor discursive ale CMC. Forumul studiat oferă posibilitatea interacțiunii multimodale: utilizatorii redactează, de obicei, postări și comentarii utilizând modalitatea textuală, la care adăugă eventuale simboluri convenționale (de exemplu, emoticoane). Totodată, se pot discuta imagini, videoclipuri, știri distribuite alături de text într-o postare unitară. Astfel, mesajul prototip utilizat în forumul Reddit este unul multimodal.

Genul reprezintă un concept utilizat în diverse taxonomii ale creațiilor umane ce utilizează limbajul, fiind un reper și în teoria filmului sau a artelor, în general. Genul descrie o „colecție de texte” având originea în acte de vorbire instituționalizate (Todorov 1990: 16). Rădăcinile teoretice ale genului pornesc din Antichitate, din tripartita aristoteliană a genurilor literare. În modernitate, Genette (1992) distinge între gen și modalitate lingvistică, primul concept fiind inclus în studiile literare (în speță, în naratologie și teoria textului), al doilea fiind, cu predilecție, discutat în analiza discursului și în alte discipline ce modelează comunicarea nonliterară. În disciplinele lingvisticii funcționale, genul reprezintă o etichetă teoretică ce denumește un tipar interacțional distinct, evidențiat printr-o sumă de trăsături structurale și de conținut; cu alte cuvinte, „procesele comunicative care urmează tipare mai mult sau mai puțin fixe se numesc *genuri* (s.a.)” (Kotthoff 2007: 264). Un alt concept teoretic utilizat în relație cu genul este *registrul*, definit ca rezultat al conjugării unor alegeri lingvistice sistematice în contexte particulare, precum textul științific, e-mailul etc. (Biber 2012: 218). Astfel, în timp ce genul reprezintă un concept mai larg, cuprinzând diferite manifestări textuale, având în comun anumite particularități formale (genul epic, liric, dramatic), registrul reprezintă o modalitate textuală ce include raportarea autorului la context, precum și prelucrarea unor atitudini auctoriale particulare (registrul parodic, spre exemplu). Deoarece comunicarea mediată de calculator reprezintă o interfață între modalitatea scrisă și cea orală, optăm pentru conceptul de gen discursiv, prin care înțelegem o sumă de trăsături formale și funcționale asociate unui tip particular de situație de comunicare (similar viziunii prezentate în Herring 2007). Cercetarea are ca obiectiv principal descrierea interacțiunii AMA din perspectivă textuală (ca tip de text produs de utilizatori), și în mod secundar, ca tip de interacțiune. Nu în ultimul rând, dacă forumul reprezintă un gen al comunicării mediate, având trăsături formale și funcționale ce individualizează acest tip de comunicare față de altele virtuale (*chat*, *e-mail*), interacțiunea de tip AMA reprezintă un subgen al forumului, ale cărui particularități le prezentăm în continuare.

Trăsăturile discursului mediat de calculator (în general) vizează nivelul discursiv (Herring și Androutsopoulos 2013: 131): mesaje, schimburi verbale, fire sau conversații (*chat*). Replicile (*utterances*) sunt conceptualizate ca mesaje sau postări; indicii paraverbali și nonverbali sunt redați grafic prin ortografia ludică, utilizarea elementelor multimodale (emoticoane, *stickers* etc.), utilizarea unor semnale tipografice pentru a reda vocea („tone of voice”, McCulloch 2020; Heath 2018). Structura discursivă a interacțiunii de tip chat prezintă particularități la nivelul perechilor de adiacență, ale căror întreruperi constituie teme de cercetare în sine. Interacțiunea de tip forum a fost rareori studiată (Arendholz 2017).

Distingem între comunicarea de tip *chat* și comunicarea de tip *forum*. În comunicarea de tip *chat*, numărul de participanți este relativ limitat, iar anonimitatea este redusă, conversația fiind, în mod prototipic, diadică. Temele variază și sunt negociate în interacțiune. Platformele folosite pentru comunicarea de tip *chat* sunt distincte și pot constitui un apanaj al rețelelor de socializare, fiind incluse în acestea sub forma unui program de comunicare privată sau, mai recent, în grup (cazul integrării aplicației Messenger în platforma Facebook). În comunicarea de tip forum, este prezent un spațiu de discuție orientată tematic, cu un număr mare de participanți (de ordinul sutelor și miilor), cu un tip de organizare distinct, specializat pentru comunicarea multipartită. Corelarea identității online cu cea reală este cu totul opțională pentru participarea la forum sau chiar descurajată, regulamentul comunității Reddit sugerând crearea unui pseudonim. Această normă de utilizare se situează în opoziție cu dezideratul unei identificări cu persoana reală, promovat de rețelele sociale de tip Facebook, prin modelarea detaliată a profilului de utilizator. Forumul este printre cele mai vechi forme de comunicare în masă prin intermediul internetului, fiind dezvoltat la începutul anilor '90, având la bază grupurile de tip *message board* (UseNet), numite și grupuri de chat asincron (Crystal 2006; Arendholz 2017).

Unitățile de bază ale structurii forumului studiat sunt date de posibilitățile tehnice ale acestuia. De aceea, prezentăm termenii emici prin care acestea sunt cunoscute de către specialiști (tehnicienii forumului) și utilizatori. Astfel, platforma Reddit cuprinde mai multe comunități organizate tematic, denumite *subreddituri* sau, trunchiat, *sub*, *-uri*. În aceste comunități se pot publica postări (texte, însoțite sau nu de mesaje multimodale), ce deschid conversații între utilizatori. Postarea originală (inițială) și comentariile aferente acesteia constituie un fir de conversație (engl. *thread*). Firele, precum și postările sau comentariile pot fi cenzurate, închise sau șterse de către moderatorii forumului. Moderatorii sunt utilizatori ce se oferă să vegheze asupra bunelor practici în comunitate, devenind, totodată, mediatori între tehnicienii forumului și utilizatorii obișnuiți. Bunele practici în comunitate sunt stabilite de către moderatorii pe baza ghidului internațional Reddit (Reddit Content Policy³) și sunt publicate sub formă de reguli de funcționare a

³ Disponibil la adresa <https://www.redditinc.com/policies/content-policy>, data ultimei accesări: 19 septembrie 2023.

comunității. În esență, acestea constituie norme explicite de interacțiune, vizând adecvarea tematică (de ex., „fără postări politice”), adecvarea limbajului (de ex., „fără limbaj vulgar”), sursa conținutului postat (de ex., „publicați doar postări originale”).

Utilizăm definiția forumului propusă de Arendholz (2017: 127): „platforms of communication for self-selected participants who collect, categorize and offer contents relevant for other members, thereby shaping their very own communicative environment both topically and interpersonally”⁴.

Forumul a fost descris metaforic și ca o realizare virtuală a unei ședințe de club, față în față, unde participanții își împărtășesc informații despre domeniile de interes (Biber și Conrad 2009: 190). Astfel, considerăm ca definitorii următoarele caracteristici discursive ale forumului:

a) interacțiune multipartită, cu un număr mare de participanți, cadrul deictic fiind limitat la platforma utilizată și, în mod special, la firul în care se discută, care aparține comunității;

b) monotema (engl. *monotopicality*) selectată de participantul care inițiază conversația; adecvarea la temă este o așteptare normată a forumului, comportamentul de tip *off-topic* fiind admonestat prin diverse mijloace (excluderea din comunitate, anularea contribuțiilor pentru o anumită perioadă etc.); negocierea temei este minimă și este dictată de comunitatea de practică;

c) existența rolului de moderator sau administrator (rol interacțional absent din *chat*); acest lucru influențează negocierea statutului în comunitate;

Înainte de a dezvolta analiza propriu-zisă, considerăm utilă precizarea unor observații rezultate din analiza considerațiilor emise despre AMA. Dintr-o perspectivă de tip *folk linguistics*, și, în cazul de față, din perspectiva unei analize a discursului „populară”, numeroase articole online generează explicații și descrieri ale acestei interacțiuni. Survolând cele mai populare definiții oferite de către utilizatori⁵, reconstituim definiția-prototip, conform viziunii „din interior”:

AMA (forma abreviată a formulei *Ask Me Anything – Întrebă-mă orice*) este un tip de postare interactivă în care utilizatorul-originar (autorul postării) răspunde la întrebările participanților, de obicei în timp real sau într-un interval foarte scurt de timp. Discuția are loc asemenea unui interviu cu întrebări diverse, adresate mereu gazdei – utilizatorului ce a inițiat interacțiunea. Este un prilej de autodezvăluire selectivă, utilizatorul oferind informații care ghidează discuția, de exemplu: *Sunt pilot de curse auto. AMA!*; *Sunt neurochirurg. AMA!*; *Am urcat pe muntele Everest. AMA*. De obicei, persoanele care se oferă să răspundă la o sesiune AMA

⁴ Forumurile constituie „platforme de comunicare în care participanții voluntari oferă și clasifică diferite tipuri de conținut pentru alți utilizatori, modificând astfel mediul de comunicare la nivel tematic și interpersonal” (trad. ns., B.A.).

⁵ Pentru reconstituirea perspectivei utilizatorului am folosit informații din următoarele surse: blog.hootsuite.com (Social Media Marketing & Management), revive.social, wikipedia.org, howtogeek.com.

sunt oameni obișnuiți. În timp, și persoane celebre au organizat astfel de interacțiuni. Acest tip de interacțiune poate fi folosit în scop publicitar, de divertisment, de popularizare, inclusiv în campanii publicitare sau politice, constituind o strategie de *social media marketing*.

Această matrice de interacțiune își are originea pe forumul Reddit, comunitatea (*subreddit-ul*) *r/IamA*, creat în 2009. Această comunitate este una dintre cele mai populare, însumând 21.7 milioane de utilizatori. Tiparul interacțional s-a răspândit rapid și în alte comunități.

3. STRUCTURA UNEI INTERACȚIUNI AMA

Structura acestei interacțiuni se încadrează în caracteristicile generale ale comunicării de tip forum, prezentate anterior. În mod suplimentar, AMA reprezintă un fir de conversație (*thread*) pe un forum specific, în cazul de față, pe *subredditul* *r/România*, semnalat ca atare, de cele mai multe ori, prin mijloace metatextuale și paratextuale specifice. Dintre acestea, cele mai importante sunt titlul (din perspectivă structurală și pragmatică) și *flair*, un tip de etichetă metalingvistică și metadiscursivă inclusă în platformă.

3.1. Titlul unui AMA constituie, în mod prototipic, o formulă de identificare, urmată de îndemnul la participare, un act directiv care reproduce formula-stereotip din engleză *ask me anything* (1). Rareori îndemnul precedă dezvăluirea identității, însă acest lucru poate avea explicații metadiscursive, constituind o etichetă prin care se semnalează categoria discuției inițiate (3). În unele cazuri, îndemnul este tradus (2).

(1) Sunt polițist în România. AMA⁶

(2) Lucrez pe vapoare de croazieră. Curios? Întreabă-mă (aproape) orice!

(3) AMA. Medic specialist psihiatru.

Oferim mai jos (Fig. 1) titlurile celor mai populare AMA din comunitatea românească a forumului Reddit, la data redactării. Criteriul de popularitate aplicat reflectă contribuția comunității la desfășurarea interacțiunii, firele cu cele mai multe comentarii fiind afișate de algoritmul de căutare, generând mai multe interacțiuni, în consecință. Credem că acest criteriu este unul just, având în vedere că interacțiunea descrisă este, în mod fundamental, una interactivă.

	Titlul firului	Data constituirii firului	Nr. comentarii
1	Sunt polițist în România. AMA	11.12.2021	830 comentarii
2	Lucrez la CFR. Întrebați-mă orice ține de transportul feroviar (oferte comerciale, siguranța circulației, etc.)	2.09.2019	589 comentarii

⁶ Am respectat normele de ortografie și punctuație ale textului original, fapt valabil pentru întregul corpus analizat.

	Titlul firului	Data constituirii firului	Nr. comentarii
3	Brigada #nimicnou e pe zonă și a adus aripioare. AMA!	08.12.2015	520 comentarii
4	Am vizitat peste 50 de escorte în România. Ask me anything.	12.10.2020	488 comentarii
5	Lucrez pe vapoare de croazieră. Curios? Întreabă-mă (aproape) orice!	4.09.2019	480 comentarii
6	Candidez din partea USR PLUS la Parlamentare. AMA	31.10.2020	454 comentarii
7	Trăiesc în SUA de 15 ani, am revenit pentru câteva luni în București. AMA	11.01.2022	419 comentarii
8	Zbor într-un an mai mult decât un om normal într-o viață – AMA	4.01.2022	402 comentarii
9	Bună, rodditori! Acum câteva luni făceam primul AMA pe Reddit din campanie. Am promis că voi continua să discut cu voi și după campanie, așa că azi lansez AMA privind activitatea din parlament. În acest moment sunt membru din (sic!) comisia parlamentară de TIC și comisia de mediu.	15.05.2022	398 comentarii
10	Sunt maghiar. Întrebați-mă orice doriți	4.02.2022	382 comentarii
11	Am zburat aprox. 3M km în ultimii 10 ani și am ajuns prin peste 100 de țări. O foarte importantă parte din resursele, energia și timpul meu e dedicat (sic!) călătoriilor. AMA	28.03.2022	381 comentarii
12	Sunt pocăit, AMA.	23.01.2021	381 comentarii
13	Salut, am lucrat la McDonald's. AMA dacă vrei să afli secrete :))	3.01.2022	379 comentarii
14	Cristian Dascălu AMA („De ce Ro?”, vlogging, software engineering, freelancing, muzică)	25.09.2019	332 comentarii
15	M-am întors în România după ce am trăit aproape toată viața în SUA. AMA	09.11.2021	326 comentarii
16	Sunt fostă Martoră a lui Iehova. AMA.	20.04.2015	326 comentarii
17	Trăiesc în Japonia de 6 ani, AMA!	19.01.2022	311 comentarii
18	Sunt Silviu Gherman. Ă... aici trebuie să zic? Mă rog, zic aici: AMA	04.02.2015	311 comentarii
19	[AMA] Examinator pentru permis de conducere. Încerc să vă răspund la întrebări legate de acest domeniu.	19.04.2022	306 comentarii
20	Sunt Cătălin Teniță. Candidez la europarlamentare. AMA! :)	18.11.2020	304 comentarii
21	Gropar cu diplomă AMA	31.08.2021	300 comentarii
22	AMA. Medic specialist psihiatru.	29.04.2021	299 comentarii
23	[AMA] Mecanic în reprezentanța grup VAG România	10.04.2022	284 comentarii
24	Sunt maghiar, AMA.	29.05.2015	280 comentarii
25	Salut, sunt Dan Barna, vă aștept întrebările	24.07.2018	267 comentarii

Fig. 1. Cele mai populare 25 de fire conversaționale AMA din comunitatea Reddit România la data redactării (4.06.2022)

Astfel, titlul constituie o formulă strategică de *captatio*, fiind apropiat de titlul publicitar. În cadrul forumului, ca în majoritatea situațiilor de comunicare în masă, informațiile oferite în poziții de *focus*, precum titlul, stabilesc contactul fatic

cu receptorul/cititorul – în cazul CMC, acestea stabilesc contactul cu utilizatorul, un potențial participant la polilog. Observăm diverse strategii de captare a atenției, de la selecția tematică (tratarea unor subiecte neobișnuite), cu dezvoltarea minimă a identității (4), la figuri semantice – comparații hiperbolice (5). Credem că brevilocvența titlului este o normă nescrisă a comunității, alegerea unei laturi a identității și enunțarea sa aproape nudă constituind punctul maxim de atragere și concentrare a atenției receptorilor potențiali (6).

- (4) Am vizitat peste 50 de escorte în România. Ask me anything.
- (5) Zbor într-un an mai mult decât un om normal într-o viață – AMA
- (6) a. Sunt maghiar. Întrebați-mă orice doriți
b. Sunt pocăit, AMA.
c. Sunt fostă Martoră a lui Iehova. AMA.

Titlurile dezvoltate (7) semnalează neapartenența la comunitate și eventuala folosire a interacțiunii AMA în scopuri străine (campanie politică, spre exemplu) de cel originar.

- (7) Bună, rodditori⁷! Acum câteva luni făceam primul AMA pe Reddit din campanie. Am promis că voi continua să discut cu voi și după campanie, așa că azi lansez AMA privind activitatea din parlament. În acest moment sunt membru din (sic!) comisia parlamentară de TIC și comisia de mediu.

Titlul însoțește postarea propriu-zisă, care este un text produs de utilizatorul ce inițiază firul conversațional. Postarea⁸ detaliază selectiv identitatea sau circumstanțele enunțate în titlu, reiterând îndemnul la participare. Utilizatorul-originar, autorul interacțiunii AMA, se dezvoltă prin intermediul contribuțiilor celorlalți, oferind răspunsuri la întrebările solicitate.

Fațeta identitară expusă conversației de tip polilog este rezumată în titlu și constituie, prin excelență, prima parte a acestuia. Cu privire la tipul de identitate dezvoltat în titlu, putem opera următoare taxonomie, utilizând exemplele din Fig. 1:

- a) identitate anonimă
 - civilă: *Trăiesc în Japonia de 6 ani, AMA!*
 - socio-profesională: *Salut, Am lucrat la McDonald's. AMA dacă vrei să afli secrete :))*
 - religioasă: *Sunt fostă Martoră a lui Iehova, AMA.*
 - etnică/națională: *Sunt maghiar, AMA.*
- b) identitate dezvoltată: *Cristian Dascălu AMA; Sunt Silviu Gherman [...]; Salut, sunt Dan Barna, vă aștept întrebările.*

⁷ *Rodditor* este numele dat membrului comunității *Roddit*, acesta din urmă fiind un rezultat al unei juxtapuneri ludice (a numelor proprii *România* + *Reddit*).

⁸ Aspectele tematice și de structură ale postării vor face obiectul unei cercetări viitoare mai ample.

Numele evocă identitatea prediscursivă a gazdei AMA (Dan Barna, Silviu Gherman), apelând la cunoștințele despre lume ale potențialilor interacțanți. Această situație se opune anonimatului încurajat, în mod obișnuit, de practicile discursive ale forumului, vizibil și în definirile identitare de tipul celei civile sau profesionale (*Am lucrat la McDonald's*). Credem, astfel, că cele două tipuri de identități modelează tipul de interacțiune din firul generat, acționând mecanisme pragmatico-discursive și cognitive distincte. Identitatea participanților la interacțiune și, în mod special, a celui care generează conversația constituie atât premisa, cât și tema acesteia.

Menționăm faptul că există trei operații cognitive fundamentale ale procesării mesajelor în CMC (Langlotz 2017: 351–352), și anume:

i) percepția (detectarea mesajului care trebuie procesat, în acest caz, în interacțiunea de tip forum);

ii) categorizarea și conceptualizarea (recunoașterea semnalelor multimodale și verbale ce indică tipul de interacțiune, spre exemplu, formula *AMA!*, echivalată cu *Întrebați-mă orice* sau alte variante etc.);

iii) formularea inferențelor și a judecăților (procesarea nivelului pragmatic al mesajului, procesarea afectelor provocate de mesaj. De exemplu, declanșatorul de presupozitii *Dan Barna* poate modifica atitudinea receptorului față de decizia de participare la interacțiune, provocând inferențe de tipul < este politician, deci AMA va fi moderat și cenzurat pe rațiuni politice, deci nu voi participa > etc.).

Identitatea dezvăluită, precum și modul în care aceasta este dezvăluită prin tema conversației reprezintă, în opinia noastră, un indiciu esențial al naturii interacțiunii. Credem că aceasta este în mod fundamental o interacțiune de tip autodezvăluire sau confesiune, cu elemente ludice, roluri și reguli stabilite prin convențiile unei comunități de practică. Deși utilizatorii pot asocia AMA cu un interviu sau cu o sesiune de întrebări și răspunsuri, aceste asocieri ating, în opinia noastră, doar nivelul structurii de suprafață a interacțiunii. Organizarea tematică și, în special, informația oferită în focus prin titlu indică un alt tip de joc interactiv: dezvăluirea de sine și exhibiția verbală în interacțiunea cu străinii interesați de dimensiunea identitară afișată. Nu în ultimul rând, la nivelul organizării discursive, în relație cu titlul menționăm constituirea perechilor de adiacență întrebare-răspuns, pe baza cărora se desfășoară interacțiunea și autodezvăluirea. Titlul reprezintă o inițiere a dialogului și, în același timp, o primă replică a acestuia, dacă conceptualizăm structural postarea și comentariul ca fiind o pereche de tipul invitație – răspuns. Această structură discursivă reprezintă o regulă de constituire și de desfășurare normată a conversației AMA. Diferența între dialogul prototipic și AMA constă în unidirecționalitatea întrebărilor: acestea vizează exclusiv gazda AMA și, de obicei, nu sunt urmate de alte replici în afara răspunsului solicitat.

3.2. Eticheta digitală (engl. *flair*) constituie, în CMC, un tip de etichetă care semnalează categoria atribuită de comunitate firului de conversație deschis în diversele comunități ale forumului. Aceste etichete variază de la o comunitate la alta. Spre exemplu, în comunitatea românească, există următoarele etichete: *Serios*, *AMA*,

Meta, Umor, Discuție, Cultură, Bulău, Doamne-Ajută, Externe, Istorie, Știri, Societate etc. Se observă diversitatea morfologică și lexicală a acestor etichete: sunt prezente elemente adjectivale (*Serios*), nominale (*Cultură, Umor*), prefixoide (*Meta*), abrevieri de la formule fixe (*AMA*), elipse ([*știri*] *Externe*), interjecții, la origine invocații (*Doamne-Ajută*), lexeme argotice (*Bulău* – „carceră, închisoare”). Etichetele *flair* sintetizează tema (*Cultură*) sau natura (*Meta, Serious*) interacțiunilor. Etichete precum *Discuție* sau *Doamne-Ajută!* semnalează anumite așteptări ale utilizatorilor. Atât utilizatorii, cât și moderatorii pot adăuga, elimina și modifica etichete. În general, la crearea unei postări pe forum, utilizatorul are opțiunea de a alege eticheta potrivită dintr-un meniu cu opțiuni prestabilite (cele ale comunității)⁹. *AMA* este o etichetă prin care sunt indexate multiple conversații cu acest tipar interacțional, fiind, în raport cu textul propriu-zis, un element paratextual. Totodată, credem că eticheta este și un „text-despre-text”, funcționând asemenea titlurilor de rubrică din publicațiile de presă umoristică: simultan construind și deconstruind așteptările cu privire la text. Spre exemplu, dacă o știre despre o afirmație a Președintelui Klaus Iohannis este indexată cu *flair-ul Bulău*, eticheta comunică metatextual o atitudine de receptare a respectivului eveniment.

Considerăm că interacțiunea *AMA* se constituie distinct la nivel structural prin articularea unor tipare de titlu specifice, precum și prin existența unui comentariu metacomunicativ în forma etichetelor de tip *flair* pentru a denumi acest tip de conversație pe forum. Totodată, discuția este modelată prin perechile de adiacență întrebare-răspuns, reprezentând, în fapt, modul de articulare a autodezvăluirii utilizatorului care inițiază conversația.

4. TEMATICA INTERACȚIUNILOR AMA

Temele tratate pot fi circumscrise unei arii identitare, în care ar putea fi incluse diversele nuanțe ale definirii de sine (identitate națională, civilă, religioasă, etc.). Observăm definiții de sine circumstanțiale (*Am vizitat peste 50 de escorte în România. Ask me anything*), ce vizează narațiuni identitare sau momente critice (*M-am întors în România după ce am trăit aproape toată viața în SUA. AMA*), chiar și identități colective (*Brigada #nimicnou e pe zonă și a adus aripioare. AMA!* – grupul de umor și stand-up comedy *Nimic Nou*). La nivelul rolurilor interacționale, putem diferenția între „gazdă”, utilizatorul ce inițiază acest joc conversațional și, respectiv, „participanți”, cei ce pun întrebările. În mod interesant, puterea discursivă este cedată multiplilor utilizatori, iar gazda este „somată”, prin convențiile genului, să răspundă tuturor întrebărilor într-un timp convenit (de obicei, o zi). Într-o interacțiune de tip *AMA*, gazda și participanții negociază puterea discursivă, manipulând narațiunea identitară a gazdei, prin întrebări și

⁹ Presupunem că administratorii comunității *r/România* sunt responsabili de lista de *flairs* potențiale pentru postările utilizatorilor. Crearea unor etichete efemere, redundante sau irelevante, gestionate de oricare dintre utilizatori ar fi în detrimentul scopului acestui sistem de categorizare și administrare.

răspunsuri. În cele din urmă, în opinia noastră, gazda deține controlul autodezvăluirii, putând selecta întrebările cărora le acordă un răspuns, formulând, de asemenea, intervenția în acord cu gradul de autodezvăluire tolerat. Nu în ultimul rând, moderatorii posedă atributele puterii discursive *de facto*, având posibilitate de constrângere a tuturor celorlalți participanți la interacțiune, prin eliminarea contribuțiilor acestora sau prin decizii punitive în cadrul comunității *r/România* (excludere sau suspendare temporară).

Rolurile conversaționale și negocierea puterii discursive ar putea fi elemente structurante și structurate tematic, la nivelul conținutului. Considerăm autodezvăluirea ca o inițiativă conversațională cu potențial de lezare a propriei imagini. Astfel, din perspectiva gazdei AMA, întrebările solicitate pot avea un potențial amenințător, de exemplu, prin solicitarea unor detalii intime, prin formularea unor acte verbale expresive de tip injurii, etc.

În cazul prezentării unei identități socioprofesionale specializate, precum cea evidențiată în titlul AMA. *Medic specialist psihiatru* (8), întrebările tind să fie relevante, formulate exact, iar umorul este redus (8a). Eventualele „prefețe” metadiscursive (*O întrebare puțin mai ciudată*) pot fi utilizate drept atenuatori pentru a introduce teme de conversație ce valorifică identitatea de specialist a gazdei, exprimând, simultan, deferență și poziționarea în inferioritate a celui ce solicită informația.

- (8) a. [Î] O întrebare puțin mai ciudată. Chiar dacă ești medic psihiatru, ai avut probleme psihice? Dacă da, ai încercat să te tratezi singur?

[R] Momentan sunt relativ stabil psihic. Dacă apar probleme nu o să ezit să mă tratez. Am istoric de demență în familie, deci asta ar fi frica principală.

- b. [Î] Mama mea are probleme de memorie. De la an la an par să se accentueze [...] Cum ar trebui să procedez?

[R] Consult psihiatric plus consult psihologic. Atrofie cerebrală plus tulburări de memorie pot însemna un debut de demență (dar nu neapărat, pot fi și alte cauze).

Totodată, întrebările nu vizează dezvoltarea partenerului de dialog, a „gazdei”, ci obținerea unui sfat/a unei recomandări pentru probleme personale (8b). Pe de altă parte, proiectarea unei identități mai puțin definite, utilizând descriptori generali (etnici, naționali, profesionali) poate fi asociată unor interacțiuni de o mai mare diversitate tematică. Acest lucru poate duce la comportamente *off-topic*, ce sfidează normele precizate în *Regulamentul* comunității, unele tolerate sau reinterpretate ca tachinări sau interacțiuni umoristice (9). Totodată, observăm indici ambigui, care pot valida fața pozitivă a gazdei sau pot constitui forme de impolitețe (interjecțiile apelative *bre, mă*).

- (9) a. [Î] De ce unguroaicele au un libidou așa crescut?

[R] Întreabă-le! :)

- b.[Î] De ce vreți, bre, autonomie?

[R] Legat de autonomie trebuie să mă documentez să dau un răspuns satisfăcător, în mod straniu nici eu nu știu destul despre subiect, pentru

că încă nu am trecut ca și societate de stadiul maghiar: „să vorbim de autonomie” urmat de români: „huoooo!” în această conversație.
c. [Î] Al cui e, mă, Ardealul?

În situația dezvăluirii în titlu a unei identități cunoscute în spațiul public, întrebările vizează teme personale și pot avea formulări umoristice, de invitație la o conversație ludică. Jurnalistul Andrei Gheorghe, spre exemplu, a fost gazda unui AMA în urmă cu șapte ani. Sunt dezvăluite, la cerere, detalii personale (10).

(10) a. [Î] Care e aroma ta preferată de înghețată?

[R] Haagen Dasz – vanilie.

Unele identități oficiale configurează discuția cu ajutorul moderatorilor, care au *de facto* putere discursivă, cum este cazul AMA organizat în numele lui Dan Barna. Acesta intervine cu numele de utilizator format prin anagramă *Nardaban* (11b). Cu toate acestea, moderatorii își asumă rolul de organizatori (11a), filtrând întrebările injurioase sau neadecvate la temă.

(11) a. Salut! Dan Barna va fi disponibil până la 20:15 [...]

b. [Î] Cum rămâne cu portalul legislativ UR care să democratizeze accesul cetățenilor la procesul de legiferare? [...]

[R] Sunt total de acord, colegii mei au discutat și cu moderatorii de aici, sunt optimist că în viitorul apropiat vom face pași către această direcție.

Coeziunea tematică este realizată, ca în cazul altor tipuri de CMC, la nivel lexical (Schubert 2017). Toate exemplele discutate constituie perechi de întrebări și răspunsuri organizate tehnic în vederea coeziunii. Astfel, participanții ce doresc să adreseze întrebări gazdei AMA pot selecta funcția „comment” pentru a intra în dialog. Totodată, gazda AMA poate selecta funcția *reply* pentru a răspunde unui comentariu. Referințele intertextuale obținute prin citarea automată (funcția *reply*) asigură un tip ideal de coeziune și de transparență la nivel discursiv. În ceea ce privește coerența textuală, aceasta este un rezultat al procesului interpretativ și de selecție a căilor de acces la text: într-o conversație de tip AMA, utilizatorul se așteaptă la schimbări tematice odată cu fiecare pereche de adiacență. Astfel, nu credem că un AMA este incoerent datorită frecvenței schimbări tematice, aceasta fiind, în fapt, produsă prin abordarea unor subteme discursive. De exemplu, în cazul AMA *Sunt inginer mecanic naval*, subtemele abordate sunt: *viața pe vapor*, *mituri despre marinari*, *pregătirea necesară meseriei*, *preferințe*, *amintiri*, *impactul meseriei asupra vieții de familie*, *venitul*. Unele subteme sunt recurente (în acest caz, impactul meseriei asupra vieții romantice și de familie).

5. CONCLUZII

Tipul de interacțiune pe forum numit AMA se individualizează în special la nivel formal. Dincolo de caracteristicile intrinsece oricărei comunicări mediate

de calculator întreprinse pe o platformă de tip forum, AMA se prezintă ca un subgen discursiv cu următoarele trăsături definitorii: semnalarea identității și a invitației de participare într-un titlu de tip *captatio*; semnalarea conversației ca una de tip particular prin utilizarea etichetei dedicate AMA; angajarea într-o interacțiune bazată pe perechile de adiacență întrebare-răspuns ridicate la nivelul de normă de constituire și funcționare a conversației. La nivelul conținutului, discursul de tip autodezvăluire gravitează în jurul temelor identitare, fapt ce are consecințe pragmatico-discursive în constituirea rolurilor conversaționale (gază, participanți).

SURSE

Corpusul de fire AMA a fost colectat prelucrând informațiile de la adresa https://www.reddit.com/r/Romania/search/?q=flair_name%3A%20%22AMA%22&restrict_sr=1&sr_nsfw=&sort=comments și prezintă informații valabile la data redactării (4 iunie 2022).

BIBLIOGRAFIE

- Arendholz, J., 2017, „Message boards”, în C. Hoffmann, W. Bublitz (eds.), *Pragmatics of Social Media*. Berlin, Boston: De Gruyter Mouton, 125–150.
- Biber, D., 2012, „Register and Discourse Analysis”, în J. P. Glee, M. Handford (eds.), *The Routledge Handbook of Discourse Analysis*. New York: Routledge, 191–206.
- Biber, D., S. Conrad, 2009, *Register, Genre, and Style*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Crystal, D., 2006, *Language and the Internet*, ed. a II-a. Cambridge: Cambridge University Press.
- Crystal, D., 2011, *Internet Linguistics: A Student Guide*. London, New York: Routledge.
- Genette, G., 1992, *The Architext: An Introduction*, trad. Jane E. Lewin, Berkeley: University of California Press.
- Heath, M., 2018, „Orthography in Social Media: Pragmatic and Prosodic Interpretations of Caps Lock”, *Proceedings of the Linguistic Society of America* 3 (55), 1–13.
- Herring, S. C., 1996 (ed.), *Computer-Mediated Communication. Linguistic, Social and Cross-cultural Perspectives*, Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins.
- Herring, S. C., 2007, „A Faceted Classification Scheme for Computer-Mediated Discourse”, *Language@Internet*, disponibil la adresa <http://www.languageatinternet.org/articles/2007/761>.
- Herring, S. C., J. Androutsopoulos, 2015, „Computer-Mediated Discourse 2.0”, în D. Tannen, H. E. Hamilton, D. Schiffrin (eds.), *The Handbook of Discourse Analysis*, vol. I, ed. a II-a, f.l., Wiley Blackwell, 127–151.
- Herring, S. C., 2018, „The Co-Evolution of Computer-Mediated Communication and Computer-Mediated Discourse Analysis”, în P. Bou-Franch, P. Blitvich (eds.), *Analysing digital discourse: New insights and future directions*, London, Palgrave Macmillan, 25–67.
- Jones, R., 2013, „Rhythm and Timing in Chat Room Interaction”, în S. Herring, D. Stein, T. Virtanen (eds.), *Pragmatics of Computer-Mediated Communication*. Berlin/Boston: Walter de Gruyter, 489–514.
- Kotthoff, H., 2007, „Oral Genres of Humour: on the Dialectic of Genre Knowledge and Creative Authoring”, *Pragmatics* 17 (2), 263–296.
- Langlotz, A., 2017, „Discourse and Cognition”, în C. Hoffmann, W. Bublitz (eds.), *Pragmatics of Social Media*. Berlin, Boston: De Gruyter Mouton, 345–380.
- McCulloch, G., 2020, *Because Internet. Understanding How Language is Changing*. London: Penguin Random House.

- Page, R., 2015, „Moving between the Big and the Small: Identity and Interaction in Digital Contexts”, în A. Georgakopoulou, T. Spilioti (eds.), *The Routledge Handbook of Language and Digital Communication*, New York, Routledge, 403–408.
- Schubert, C., 2017, „Discourse and Cohesion”, în C. Hoffmann, W. Bublitz (eds.), *Pragmatics of Social Media*. Berlin, Boston: De Gruyter Mouton, 317–343.
- Todorov, T., 1990, *Genres in Discourse*, trad. Catherine Porter, Cambridge: Cambridge University Press.

Ask Me Anything (AMA): SOME OBSERVATIONS ON AN EMERGING DISCOURSE IN ROMANIAN COMPUTER-MEDIATED COMMUNICATION

Abstract

The *Ask Me Anything (AMA)* interaction occurs in online forums and has a particular discourse structure and selection of topics, shaping its emergence as a distinct subgenre of computer-mediated communication. The article points out several formal features of Romanian AMAs, most importantly, titles and flairs. We identify no thematical specificities for this kind of interaction. We consider the AMA interaction to have a distinct structure in terms of discursive power, with the „host” of the AMA available to be interrogated by a large group of interlocutors. This allows for multiple strategies of negotiating identities in interaction.